

C/M/S/ Derks Star Busmann

The background of the slide features a collage of architectural drawings. On the left, there is a landscape plan with green spaces, trees, and a building labeled 'A'. Below it, a circular feature is labeled 'B'. On the right, there are technical drawings of a building's interior or exterior, showing walls, doors, and windows. A large, white, cylindrical object, possibly a rolled-up blueprint, is positioned diagonally across the center of the image. Various numbers and symbols are visible on the drawings, including '547', '492', '301', '±0,00', '25', '100', '55', '240', and 'xxx'.

Seminar Duurzame Gebiedsontwikkeling

Maandag 19 april 2010

Inleiding

Frank Leyendeckers en Cecilia van der Weijden

Maandag 19 april 2010

Duurzame gebiedsontwikkeling: de stand anno 2010

- Persbericht 2 maart 2010: duurzame ondernemers laten zich kritisch uit over het duurzaamheidsbeleid van gemeenten (Duurzaamheidsbarometer PWC):
 - 80% van de spelers vindt dat gemeenten een cruciale rol zouden moeten spelen het inrichten van een duurzame samenleving, bijv. bij duurzame herstructurering van bestaande bedrijventerreinen
 - 18% van de spelers vindt dat hun gemeente een voortrekkersrol vervult
 - bedrijven en corporaties maken maar mondjesmaat afspraken over duurzame initiatieven

Duurzame gebiedsontwikkeling: de stand anno 2010

- Tot op heden zijn veel projecten op basis van vrijwilligheid gerealiseerd, ogv convenanten e.d.
- Veel overheden hebben ambitieuze beleidsdoelstellingen geformuleerd voor duurzame gebiedsontwikkeling, o.a. in prov. en gem. structuurvisies
- Kabinet heeft in de Nota “Warmte op stoom” (dec. 2008) bijzondere ambities geformuleerd mbt de verduurzaming van warmte- en koudevoorzieningen
- Probleem: de juridische borging van al deze ambities is het sluitstuk en loopt ver achter!

Duurzame gebiedsontwikkeling: de stand anno 2010

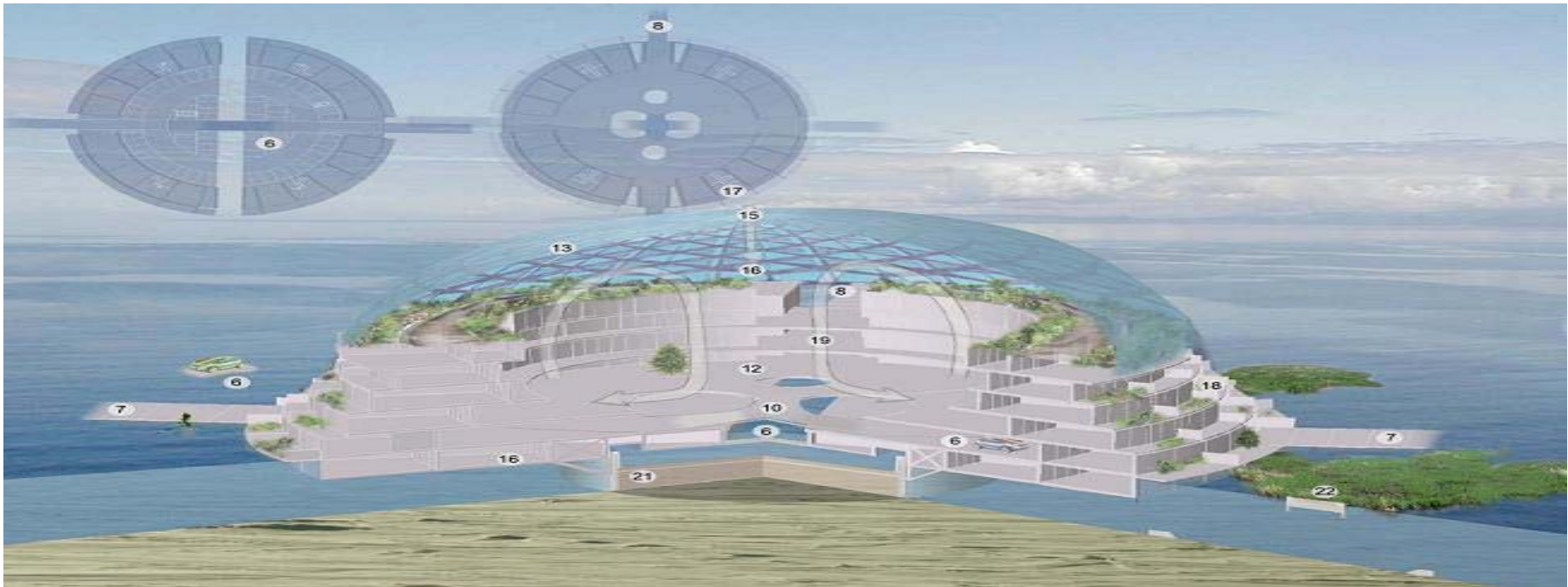
- Belangrijke voorwaarde voor duurzame gebiedsontwikkeling is niet alleen de borging van duurzaamheid in het ruimtelijk- en milieubeleid van gemeenten, maar ook het juridisch vertalen van duurzaamheidseisen
- Zo worden hinderaspecten in gebiedsontwikkeling van oudsher vrij sectoraal geregeld: eerst komt de inrichting, dan komen de milieuaspecten
- Voor een integrale duurzaamheidsgerichte aanpak is een andere benadering nodig: duurzaamheid moet geen “papieren tijger” zijn
- Integratie met alle energierechtelijke aspecten is evident

De drijvende stad; Een utopie?

- Plan voor drijvende stadswijken in Stadshavengebied Rotterdam
- Duurzame materialen, verwarming en koeling met zonne-energie en water
- Klimaatzones; alleen waar nodig
- Stijgt mee met waterspiegel
- Pilot project en expositieruimte

De drijvende stad; dwarsdoorsnede

- Flexibeler en goedkoper dan bouwen op vaste grond
- 2030 50% wereldbevolking binnen 100km van kust
- Kwetsbaarheid klimaatverandering en natuurrampen; hoge vastgoedprijzen en mobiliteitsissues

Gwanggyo; Zuid Korea

- Innoverende technieken voor energieopwekking geïntegreerd in gebiedsontwikkeling
- Local for local; tendens decentrale energieopwekking
- Zelfvoorzienend in energie
- Duurzame energie

Gwanggyo; street view

- 20/20/20 in 2020
- Op weg naar klimaatneutraal
- Maar hoe?
- Onderzoek Planbureau Leefomgeving en ECN
- Andere, meer verplichtende beleidsinstrumenten?

Aanbesteding bij duurzame gebiedsontwikkeling

Petra Heemskerk

Maandag 19 april 2010

Onderwerpen

- Wat is duurzaam inkopen?
- Welke duurzaamheidscriteria kan een aanbestedende dienst in Europese aanbestedingsprocedure ten aanzien van gebiedsontwikkeling hanteren?
- Leidt het stellen van duurzaamheidseisen door een aanbestedende dienst tot een Europese aanbestedingsplicht?
- Wet implementatie rechtsbeschermingsrichtlijnen aanbesteden (Wira)

Duurzaam inkopen: doelstelling overheid

- Doelstelling overheid:
 - 2010:
 - Rijksoverheid 100%
 - Gemeenten 75%
 - Waterschappen en provincies 50%
 - 2015:
 - Alle overheden 100%
- 100% duurzaam inkopen = alle inkopen van de overheid voldoen aan de door SenterNovem opgestelde duurzaamheidscriteria.

Duurzaamheidscriteria

- SenterNovem heeft in opdracht van VROM duurzaamheidscriteria ontwikkeld voor een aantal productgroepen, waaronder productgroepen mbt gebiedsontwikkeling:
 - Grondwerken, bouwrijp maken en sanering/bodemreiniging;
 - Gebouwen;
 - Groenvoorziening;
 - Kantoorgebouwen Nieuwbouw;
 - Kunstwerken;
 - Openbare verlichting;
 - Riolering;
 - Straatmeubilair;
 - Wegen

Duurzaamheidscriteria in een Europese aanbesteding

- In elke fase van het aanbestedingsproces mogelijk om rekening te houden met duurzaamheid:
 1. Bepalen voorwerp van de opdracht
 2. Selectiefase
 3. Gunningsfase
 4. Uitvoeringsfase (overeenkomst)
 5. Duurzaamheid in wijze van uitvoering aanbestedingsproces

Ad 1. bepalen voorwerp opdracht

- Duurzaam inkopen kan ook zijn: niet inkopen
- Eisen werk kunnen betrekking hebben op:
 - Materiaalkeuze
 - Productieproces
 - Productiemethode
 - Milieukeukenmerk (artikel 23 lid 8 Bao)
- Twee manieren:
 - Technische specificaties en normen
 - Prestatie- en functionele eisen

Ad 1. bepalen voorwerp opdracht

Technische specificaties voortvloeiend uit:

- Europese wetgeving; bijv, luchtkwaliteit
- Nationale wetgeving; bijv. milieu-eisen uit bouwstoffenbesluit
- Beleid en productspecificaties SenterNovum

Ad 1. bepalen voorwerp opdracht

- Overheid mag niet voorschrijven dat inschrijver geregistreerd moet zijn conform een bepaald milieukeurmerksysteem. Bepaald milieukeurmerksysteem mag wel dienen als bewijsmiddel > gelijkwaardig milieukeurmerksysteem moet ook worden toegestaan.
- Overheid mag gebruik maken van specificaties die worden gehanteerd in milieukeurmerken (artikel 23 lid 8 Bao).
- Voorbeelden: Max Havelaar keurmerk (Rb. Alkmaar, 18 maart 2010, LJN: BL7898); FSC keurmerk (Vrzn. Rb. Utrecht 18 juli 2008, LJN: BD9875)

Ad 1. bepalen voorwerp opdracht

Voorbeelden van duurzaamheidseisen bij gebiedsontwikkeling:

- Energiereductie bij te realiseren gebouw: energielabel, energiezuinige lampen
- Transport tijdens bouwproces: reductie transport, schoner transport
- Recycling en hergebruik afvalstoffen bij bijv. sloop
- Beperking watergebruik
- Voorschrijven gebruik bepaalde materialen

Ad 2. selectiefase

Geschiktheidseisen:

– Technische bekwaamheid:

- bijv. ervaringseis 'milieuvriendelijke architectuur';
- milieubeheersysteem (artikel 49 lid 2 sub g Bao) (bijvoorbeeld ISO 14001-certificaat of gelijkwaardig)

Ad 3. gunningsfase

Prijs als gunningscriterium:

- Bijvoorbeeld punten toekennen aan besparingen op energie- en waterverbruik of verwijderingskosten van gevaarlijk afval.

Economisch meest voordelige inschrijving (Emvi):

- Vrijkomende grond wordt opnieuw ingezet binnen het werk (gunningscriterium bij productgroep grondwerk)
- Energieverbruik te realiseren gebouw (gunningscriterium bij productgroep kantoorgebouwen nieuwbouw)
- Hergebruik vrijkomende materialen (gunningscriterium bij productgroep straatmeubilair)

Ad. 4 uitvoeringsfase

Bijvoorbeeld:

- Levering van bouwmaterialen in bulk.
- Hergebruik vrijkomende materialen.
- Milieuvriendelijk transport van bouwmaterialen.
- Milieuvriendelijke bouwmethode.

Ad. 5 uitvoering aanbestedingsproces

- In toekomst elektronisch aanbesteden via TenderNed
- Inschrijving digitaal indienen > papierreductie
- Eigen Verklaring mbt uitsluitingsgronden en geschiktheidseisen > papierreductie

Duurzaamheidscriteria en aanbestedingsplicht

- Leidt het stellen van duurzaamheidseisen door een aanbestedende dienst tot een Europese aanbestedingsplicht?

Europese aanbestedingsplicht

- Europese aanbestedingsplicht, indien sprake is van het laten uitvoeren van een werk dat aan de door een aanbestedende dienst vastgestelde eisen moet voldoen.
- Ook aanwezigheid bezwarende titel en > drempelwaarde € 4.845.000 vereist.
- Vraag: leidt het stellen van duurzaamheidscriteria terzake van gebiedsontwikkeling tot Europese aanbestedingsplicht?

Recente ontwikkelingen

Volgende recente ontwikkelingen van belang:

- Nieuwe Reiswijzer Gebiedsontwikkeling september 2009
- HvJ EG 25 maart 2010, nr. C-451/08 (Helmut Müller)

Reiswijzer gebiedsontwikkeling 2009

Geen Europese aanbestedingsplicht:]

- eisen overheid dienen zich te beperken tot generieke publiekrechtelijke bevoegdheden die bij wet zijn opgedragen voor de uitoefening van publiekrechtelijke taken.
- Bijvoorbeeld: vaststellen van het bestemmingsplan, de welstandsnota en het beeldkwaliteitsplan.
- Contractuele verdergaande eisen, dan publiekrechtelijke bevoegdheden > private opdrachtgever > Europese aanbestedingsplicht.
- In Bouwbesluit heeft wetgever een minimumkwaliteitsniveau van bouwwerken bepaald > keus voor verdergaande kwaliteit is zaak van marktpartijen.
- Verdergaande eisen mbt duurzaamheid door aanbesteder leidt tot aanbestedingsplicht (p. 71-71 Reiswijzer).

Gevolgen ten onrechte niet aanbesteden > Wira

- Wet implementatie rechtsbeschermingsrichtlijn per 19-2-2010 in werking getreden;
- Voorheen: overeenkomsten in strijd met aanbestedingsrecht niet nietig (HR Uneto de Vliert);
- Wel kon worden gevraagd om verbod uitvoering te geven aan de overeenkomst/gebod tot opzegging;
- Belangenafweging;
- Nu: overeenkomsten vernietigbaar ingeval niet is aanbesteed. Mogelijkheden om boetes op te leggen en looptijd overeenkomst te bekorten;
- Minder ruimte voor belangenafweging;

Vragen?

Petra.heemskerk@cms-dsb.com

0302121564

0627082920

Duurzaam bouwen: vrijwillig of verplicht?

Erika Samuels Brusse

Maandag 19 april 2010

Bouwvergunning

Toetsingskader: art. 44 Woningwet:

- **Bouwbesluit 2003**
- Gemeentelijke bouwverordening
- Bestemmingsplan
- Welstand
-
-

Bouwbesluit 2003, gebaseerd op art. 2 Woningwet

Bevat bouwkundige c.q. bouwtechnische voorschriften op de volgende onderwerpen:

- veiligheid (H2);
- gezondheid (H3);
- bruikbaarheid (H4);
- energiezuinigheid (H5) en
- milieu (H6), maar hieraan is (nog) geen invulling gegeven.

Bouwbesluit 2003, EPC/EPN

- Nieuwbouwwoningen moeten voldoen aan een minimale energiestatistiek (EPN), die wordt uitgedrukt in de Energie Prestatie Coefficient (EPC) en aangeeft hoe energiezuinig een woning is.
- EPC voor woningen is nu 0,8, bedoeling is in 2011 aangescherpt naar 0,6 en in 2015 verder omlaag naar 0,4. Voor utiliteitsgebouwen komt er een soortgelijke aanscherping.
- Nieuw Bouwbesluit, niet alleen energie- maar ook milieuprestatienormen, nieuwe methodiek NEN 7120, waarschijnlijk per 1-1-2011.

- Bouwbesluit 2003 ter uniformering van bouwkundige regelgeving;
- Uitputtend bedoeld;
- Niet toegestaan om strengere of aanvullende eisen te stellen;
- Als bouwaanvraag voldoet aan de eisen van het Bouwbesluit 2003 en de overige voorschriften uit art. 44 Ww, dan moet de bouwvergunning worden verleend.

- Pogingen van gemeenten om strengere eisen te stellen dan het Bouwbesluit 2003, al dan niet via een verordening ex art. 121 Woningwet, geen stand gehouden;
- Beleidsnota brandveiligheid van gemeente Amsterdam kon niet worden gehandhaafd, ABRS 11 oktober 2006 en artikel in BR 2007/105.

Conclusie

- Strengere eisen dan Bouwbesluit 2003 m.b.t. duurzaamheid of energiezuinigheid kunnen niet aan de bouwvergunning worden verbonden.

Mogelijkheden van gemeente als grondeigenaar?

Art. 122 Woningwet:

- *De gemeente kan geen rechtshandeling naar burgerlijk recht verrichten ten aanzien van de onderwerpen waarin bij of krachtens het Bouwbesluit 2003 en in hoofdstuk IV van deze wet (o.a. de bouwvergunning) is voorzien.*

Jurisprudentie omtrent 122 Ww

- Pres. Rb A'dam 24 nov. 1994 (BR 1995, 131): het verbod tot het toepassen van tropisch hardhout was te beschouwen als een technisch voorschrift, zoals tav de toepassing van bouwmaterialen en viel wel binnen het bereik van 122 Ww;
- Hoge Raad 4 april 2003, AB 2004/60: ovk over verlening van bouwvergunning ism art. 122 Ww;
- Hof A'dam 14 okt. 2004, BR 2005/157; architecteneis raakte niet aan het Bouwbesluit 2003 en was niet ism 122 Ww;
- Hof Den Bosch 8 sept. 2009, LJN BK1777: Gemeenten mogen bij gronduitgifte niet afdwingen dat woningen onder de GIW-regeling worden gebouwd; bepaalde onderdelen uit de GIW-regeling, die niet raken aan het Bouwbesluit 2003 (zoals insolventiewaarborg en arbitrageregeling), zijn wel toegestaan.

Eco-woning Steenwijk:

- Duurzame omgeving van groot belang.
- Woning is verwijderd op last van gemeente want niet binnen bouwtijd van 3 jaar voltooid, Hof Arnhem 27 november 2007, LJN: BB 8630.

Conclusie

- Een overeenkomst waarbij een gemeente aan een ontwikkelaar andere of strengere kwaliteitseisen oplegt dan de eisen van het Bouwbesluit 2003 is in strijd met 122 Ww en derhalve (al dan niet geheel) nietig.
- Een overeenkomst waarbij een gemeente bereid is tot het verlenen van een bouwvergunning, onder de voorwaarde dat de ontwikkelaar bouwt conform bepaalde kwaliteitseisen is eveneens nietig.
- Een gemeente kan een initiatiefnemer niet verplichten om nieuwbouw te realiseren met strengere EPC-eisen of om een WKO-installatie aan te leggen.

Mogelijkheden in Woningwet tot afwijken Bouwbesluit 2003

Art 7a Ww, Bouwbesluit 2003 en ministeriele ontheffing:

- Minister van WWI kan op verzoek van aanvrager om bouwvergunning in bijzondere gevallen ontheffing verlenen van bepalingen uit het Bouwbesluit 2003, moet worden ondersteund door B&W.

Art 7a Ww, Bouwbesluit 2003 en ministeriele toestemming:

- De Minister van WWI kan met het oog op duurzaam bouwen in een bijzonder geval B&W toestaan door hun voorgestelde nadere voorschriften op te leggen ter voldoening aan de technische voorschriften, gegeven in het Bouwbesluit 2003.
- Beleidsregels voor de uitvoering van artikel 7A van de Woningwet (Staatscourant 1999, nr 26).

Andere mogelijkheden:

Op basis van vrijwilligheid, niet afdwingbaar.

- Convenanten, zie o.m.:
- Lente-akkoord Energiebesparing in de nieuwbouw 22 april 2008.
- Convenant Energiebesparing bestaande gebouwen (Meer met Minder) 23 januari 2008.
- Convenant energiebesparing corporatiesector (oktober 2008).
- Convenant Bedrijventerrein 2010-2020.
- Convenant op weg naar duurzame bedrijventerreinen Zuid-Holland, 28 januari 2010.
- Regionaal Convenant Duurzaam Bouwen (samenwerking van gemeenten in de regio van Noordoost-Brabant).

Subsidie

- Subsidieregelgeving in de Awb;
- Staatssteun;
- Statiegeldregeling, rechtbank Arnhem 7 april 2010 (192375/HA ZA 09-2021).

Duurzame gebiedsontwikkeling en de ruimtelijke ordening

Frank Leyendeckers

Maandag 19 april 2010

Het bestemmingsplan en duurzaamheidseisen

- Rapport Vrom 1999: “Het bestemmingsplan als instrument voor duurzame stedebouw”: welke juridisch correcte mogelijkheden biedt het bestemmingsplan om duurzaam ontwikkelen c.q. bouwen te regelen?
 - PvE is beginpunt van de planvorming: daarin worden de duurzaamheidseisen geformuleerd
 - regelen duurzaamheidseisen in de Beschrijving in Hoofdpijnen: BIH is echter in de nieuwe Wro vervallen
 - ruimtelijke relevantie duurzaamheidsaspecten moet aangetoond worden:

Het bestemmingsplan en duurzaamheidseisen

- “Het bestemmingsplan mag alleen duurzaamheidsaspecten regelen die een direct verband houden met de bestemming die aan de gronden wordt toegekend. De voorschriften moeten rechtstreeks betrekking hebben op het ruimtebeslag van de gronden zelf of effect hebben op het ruimtegebruik van nabijgelegen gronden. Dit betekent dat kwaliteitseisen voor gebouwen niet of nauwelijks bindend in het bestemmingsplan zijn op te nemen. In de meeste gevallen moeten andere wegen worden gezocht zoals publiek-private samenwerking en convenanten”

Het bestemmingsplan en duurzaamheidseisen

- Parl. geschiedenis nieuwe Wro: in een Bp kunnen regels worden opgenomen die gericht zijn op een duurzame ontwikkeling:
 - regels moeten relevant zijn voor de fysieke leefomgeving/ te stellen eisen moeten bijdragen aan de omgevingskwaliteit van het gebied
 - Bp kan bijv. eisen stellen mbt omvang of situering van een energievoorziening, maar geen duurzaamheidseisen mbt die energievoorziening zelf

Het bestemmingsplan en duurzaamheidseisen

- In de plantoelichting kan een Energie Prestatie op Locatie-eis (EPL) worden opgenomen:
 - EPL is een maat voor het bepalen van de energiestaat van een complete bouwlocatie, inclusief de energievoorziening; bij een 10 is een wijk CO2-neutraal
 - instrument wordt ingezet om de ambitie te bepalen voorafgaand aan de bouw/herstructurering van een locatie
 - instrument wordt ook gebruikt in gemeentelijke structuurvisie's: afwijking in Bp is echter mogelijk

Het bestemmingsplan en duurzaamheidseisen

- Meer ruimte in het grondexploitatieplan (art. 6.12 Wro):
 - art. 6.13, lid 2, sub b Wro: in een exploitatieplan kunnen eisen/regels worden opgenomen over de aanleg van nutsvoorzieningen
 - locatie-eisen: welke nutsvoorzieningen, op welke plaats leidingen en bouwwerken realiseren
 - NB: het exploitatieplan mag geen betrekking hebben op de opwekking, het transport en de levering van elektriciteit en gas, noch op de productie en levering van warmte (is in strijd met E-wet, Gaswet en Warmtewet)

Het bestemmingsplan en duurzaamheidseisen

- in exploitatieplan kan eis worden opgenomen dat op locatieniveau een bepaalde EPL dient te worden gehaald;
 - in exploitatieplan kan worden voorgeschreven dat het Programma van Eisen tot en met het bestek voor de energievoorziening aan de gemeente ter goedkeuring moet worden voorgelegd;
- Grex-wet lijkt dus meer mogelijkheden te bieden om op het gebied van duurzaamheid sturend op te treden

Het Besluit aanleg energie-infrastructuur (6 maart 2001)

- Amvb op grond van E-wet voorziet in mogelijkheid om een elektriciteitsnet door een ander dan een netbeheerder te laten aanleggen
 - van toepassing bij bouw van meer dan 500 woningen
 - B&W moeten keuze maken tussen aanleg elektriciteitsnet door netbeheerder of het openbaar aanbesteden van de gehele energie-infra, waaraan ook derden kunnen deelnemen
 - in dit kader zal een PvE voor de energie-infra zal worden vastgesteld, waarbij het belang van energiebesparing c.q. duurzaamheid voorop staat

Het bestemmingsplan en duurzaamheidseisen

- Duurzaamheid en ondergronds bouwen:
 - als het Bp niets regelt mbt ondergronds bouwen, dan is hoofdregel dat voorschriften/regels mbt bovengronds bouwen ook van toepassing zijn op ondergronds bouwen
 - energieopslagsystemen hoeven niet perse als zodanig apart bestemd te worden, maar dan wel Bp-regels opnemen, bijv. het reserveren van zones voor energieopslagsystemen (dmv opnemen dubbel- c.q. “stapelbestemmingen”)
 - Bp kan aanlegvergunningenstelsel bevatten voor niet-bouwvergunningplichtige werkzaamheden

De Rijkscoördinatieregeling energie-infrastructuurprojecten

- Rijkscoördinatieregeling uit de Wro is sinds 1 maart 2009 van toepassing op energie-infraprojecten
- RCR bestaat uit twee modules:
 - de planologische module: dmv rijksinpassingsplan of rijksprojectbesluit: rekening houden met structuurvisies Rijk, bijv. SEV II
 - uitvoeringsmodule: behelst coördinatie en afstemming besluitvorming overige vergunningen/besluiten (3.4 Awb)
 - regeling is van rechtswege van toepassing op aangewezen energie-infraprojecten, bijv. Windmolenparken van minimaal 100 MW

Crisis- en Herstelwet en duurzaamheid

- Crisis- en Herstelwet sinds 31 maart 2010 in werking
- NB: experimenteerartikel 2.4 (innovatie ter bevordering duurzaamheid) is niet gericht op gebieden maar op innovatieve toepassingen
- CHW stelt geen aanvullende EPC-eisen tov het Bouwbesluit
- Verplichte coördinatie voor windenergie
- Bijzondere regeling ter stimulering bodemenergiesystemen, in het bijzonder WKO

Crisis- en Herstelwet: coördinatie windenergie

- Verplichting voor provinciale staten om een inpassingsplan vast te stellen
- Verplichte toepassing van de coördinatieregeling uit de Wro door gedeputeerde staten bij windmolenparken tussen de 10 en 100 MW
- Regeling is opgenomen in Electriciteitswet 1998, artikel 9e en 9f

Crisis- en Herstelwet: WKO-systemen

- Stimulering verloopt langs twee sporen:
 - verkorting of afschaffing Bp-procedure voor toepassing WKO: WKO moet dan wel op een verantwoorde wijze worden ingepast, dus geen verstoring drinkwatervoorziening of aantasting bodem
 - er zijn regels gesteld om wederzijdse negatieve beïnvloeding tussen WKO's te voorkomen en om toepassing grootschaliger collectieve WKO's te faciliteren
 - regels op te nemen in Amvb ogv artikel 3.17 CHW c.q. Wet bodembescherming (Wbb)

Bodemenergie; toepassing WKO CMS Utrecht

Luurt Wildeboer

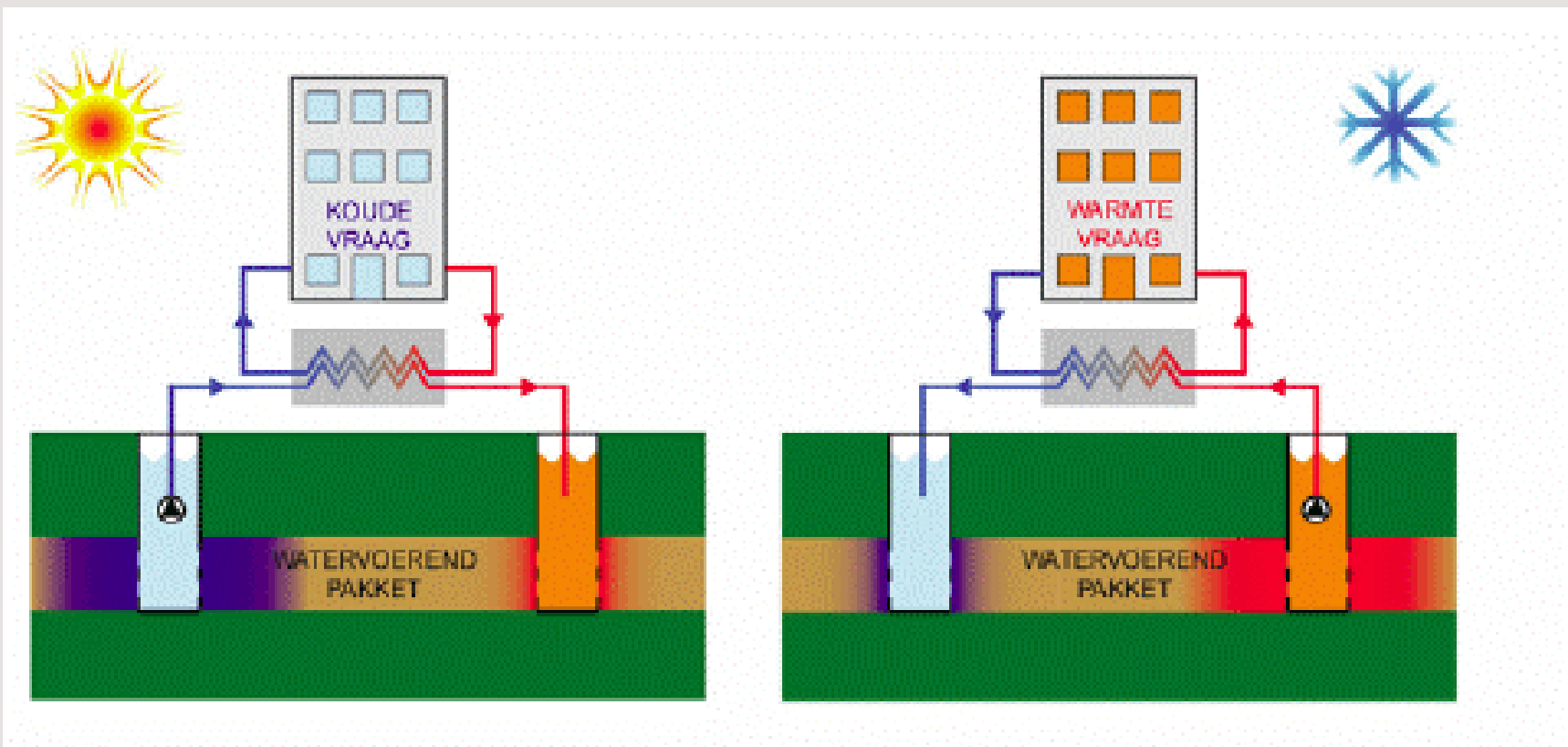
Maandag 19 april 2010

Bodemenergie

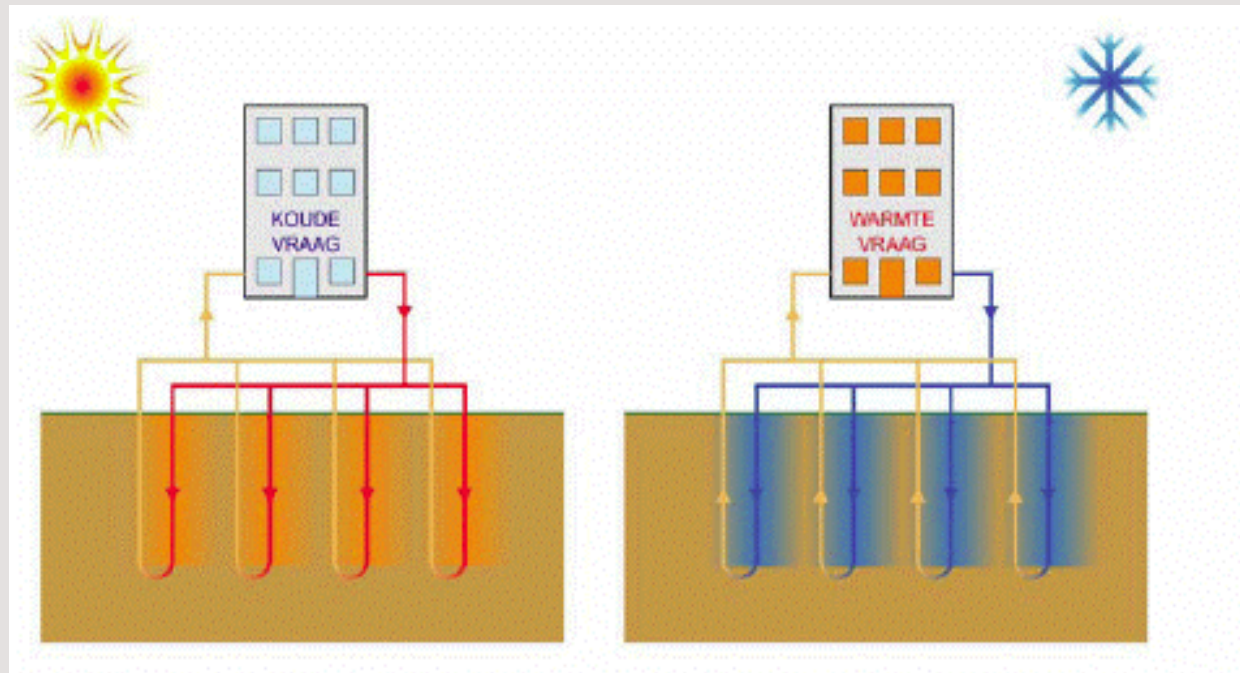
Warmte-koudeopslag (WKO)

- Benutten van energie in bodem
- Verschillende soorten WKO-systemen
 - Open systemen
 - Gesloten systemen (bodemwarmtewisselaar)
 - (diepe) geothermie

Open WKO-systeem

Gesloten WKO-systeem

Achtergrond

- Convenant bodemontwikkelingsbeleid
 - Samenhang bodembeleid met energie- en waterbeleid
 - Benutten kansen ondergrond (ondergronds bouwen, bodemenergie, CO2- en gasopslag)
- Taskforce WKO
 - Optimaal ruimtegebruik
 - Integrale afweging bodembelangen
 - Versnelling vergunningverlening
- Maatregelen in Crisis- en herstelwet

Aanleiding regulering

- Toename WKO-systemen
- Interferentie tussen systemen
- Conflicten andere belangen (waterwinning)
- Grondwaterkwaliteit
- Verkorting procedures vergunningverlening

Bestaande regulering

– Open WKO-systeem

- Vergunning o.g.v. Grondwaterwet (thans Waterwet)
(ABRvS 26 maart 2008, M en R 2008/60)
- Ook als grondwater niet opgepompt (boven grond)
(ABRvS 11 november 2009, M en R 2010/17)

– Gesloten WKO-systeem

- Gesloten systemen niet gereguleerd en geregistreerd
- Wordt geen grondwater verpompt

Nieuwe regulering

Crisis- en herstelwet

- Gesloten WKO-systemen onder werking Wet bodembescherming (Wbb) gebracht
 - betere bescherming bodem
 - voorkomen (negatieve) interferentie tussen WKO's
 - uitwerking in amvb
- Uitbreiding reikwijdte Wbb
 - bevordering doelmatig gebruik bodemenergie
 - “wie het eerste komt, wie het eerste maalt”
 - Grootschaliger (en doelmatiger WKO gaat voor

Nieuwe regulering

- Meldingsplicht (i.p.v. ontheffing) voor gesloten WKO in Wbb
- Meldingsplicht voor bestaande WKO's
 - T.b.v. beoordeling interferentie
- Gebiedsaanwijzing: ontheffing (i.p.v. melding)
 - T.b.v. beoordeling andere belangen (waterwinning)
- Voor gebieden en/of WKO-systemen verkorte procedure bij verlening ontheffing
 - Niet volgens 3.4-procedure Awb

Nieuwe regulering

- Mogelijkheid kleinschalige WKO's buiten gebruik te stellen
 - Ingrijpend instrument
 - Ontneming eigendom
 - Nadeelcompensatie?
- Schaarse ruimte; verdelingsmechanisme

Ontwikkelingen

- Beleidsvisie duurzaam gebruik ondergrond (april 2010)
 - Meer zeggenschap Rijk over ondergrond
 - “Kadaster van de ondergrond” (registratie)
 - Afstemming regie over ondergrond (nu gedeelde bevoegdheden overheden)
 - Interbestuurlijke afstemming
- Centralisatie (i.p.v. decentralisatie)

Bodemenergie; toepassing WKO, Deel II

mr. drs. Cecilia van der Weijden

Maandag 19 april 2010

Bodemenergie

Warmte-koudeopslag (WKO)

- Grootschalige toepassing vereist een aantal maatregelen
 - ruimtelijke ordening
 - regie
 - regelgeving
 - financiën
 - organisatie

Regelgeving

- Mogelijkheid tot verzet tegen interferentie?
- Benadeling
 - rendementsverlies
 - milieu effecten
 - waardevermindering
- Inbreuk op eigendomsrecht?
 - Wie is eigenaar grondwater en daarin gelegen bodemenergie?

Regelgeving

- De eigendom van de grond omvat o.a.
 - bovengrond
 - daaronder bevindende aardlagen
 - grondwater dat door een bron, put of pomp aan de oppervlakte is gekomen
 - water op de grond, niet in open gemeenschap met water op ander erf
- Eigendom is het meest omvattende recht dat een persoon op een zaak kan hebben
- Voor menselijke beheersing vatbare stoffelijke objecten

Regelgeving

- Eigenaar van de grond is bevoegd tot gebruik ruimte boven en onder de oppervlakte
- Maar, gebruik door anderen toegestaan als eigenaar geen belang heeft tot verzet
 - belemmering eigen (toekomstig) gebruik
 - hinder of schade
- Kortom: grondwater/bodemenergie onttrekken mag, als geen belemmering WKO of hinder/schade voor burens
- Maar, anders ogv speciale wetten, bij Waterwet (gedoogplicht)

Nieuwe regelgeving: de Warmtewet

- Voorstel Ten Hoopen en Samsom 2003; 10 februari aangenomen; inwerkingtreding eind 2010 ?
- Oorspronkelijk doel
 - Bescherming huishoudens aangesloten op warmtenet
 - Stimulering duurzame warmtevoorziening; nuttig gebruik restwarmte
- Warmte als bijproduct (restwarmte; stadsverwarming) en warmte als hoofdproduct (aardwarmte)
- Ruimteverwarming, -koeling, sanitaire doeleinden, huishoudelijk gebruik; geen industriële warmte

De Warmtewet

- Betrouwbare levering, redelijke prijzen en voorwaarden; goede kwaliteit van dienstverlening
- Vergunningplicht (per leverancier)
- Uitzondering voor kleinschalige levering
 - ≤ 10 personen; ≤ 10.000 GJ pj; eigenaar gebouw
- Prijsregulering
 - redelijke prijs: Cost-plus principe voor alle leveranciers; beleidsregels NMa (voor vergunninghouders);
 - maximum prijs: jaarlijks door NMa vastgesteld; NMDA; voor alle leveranciers; AmvB

De Warmtewet

- Redelijke prijs > maximum prijs = verlies
- Redelijke prijs < maximum prijs = afnemen winst
- Compensatie verliesgevende projecten door pooling
- Impact nog niet geheel duidelijk; onderzoek EZ
 - belemmering nieuwe investeringen
 - spanningsveld bescherming afnemers – ontwikkeling duurzame warmte
 - focus op stadsverwarmingsprojecten;
 - hogere investeringskosten; lagere energiekosten
 - beperkte waarde bagatelbepaling

Financiën en organisatie

- Lage energiekosten vormen financiële prikkel voor ontwikkeling WKO
- ‘Split incentives’
- Outsourcing energie exploitatie
 - BV investeert in duurzame installatie en ontvangt inkomsten energielevering; kosten en baten bij 1 partij
- Andere redenen, o.a. focus op core business, verlagen investering (BAK)
 - BAK en jaarlasten communicerende vaten
 - aansluitbijdrage: maximum prijs onder Warmtewet
 - jaarlasten: maximum en redelijke prijs onder Warmtewet

Cleantech rapport CMS

- Impact cleantech op Europa in de komende jaren
- Megadrivers
 - Kyoto protocol en CO2 emissiehandel
 - economische crisis
 - olie prijs
 - awareness

Bedankt voor uw aandacht!